

2. Expressió amb instruments de percussió. De 9 a 13 anys.

MOVIMENT
DE CENTRES
D'ESPLAI
CRISTIANS

FUNDACIÓ
PERE TARRÉS

1. Presentació

Cada dia, utilitzem la música i els sons per a fins específics sense, potser, ser-ne conscients. Alcem les nostres veus per cridar l'atenció o premem el clàxon del cotxe per advertir els altres. Cantem una cançó de bressol tranquil·la per calmar un nen/a quan plora. Una sintonia a la ràdio o a la televisió ens alerta sobre un programa en particular.

Un dels usos obvis de la música és ballar. També, moltes vegades, ens trobem tocant un ritme sense ser conscients de fer-ho.

Aquests exemples de reaccions espontànies amb la música, tots els dies es poden veure en tot tipus de persones de totes les edats, incloent-hi aquelles amb discapacitats i trastorns.

Per això no és sorprenent que la música s'utilitzi en una o altra forma per molts pares, mestres, monitors, educadors... i terapeutes per ajudar les persones amb dificultats a superar els problemes.

Mitjançant la percussió i el llenguatge musical, podem dotar els nens i nenes d'un major nivell de consciència amb ell mateix i vers els altres, facilitant així una major integració en el seu entorn.

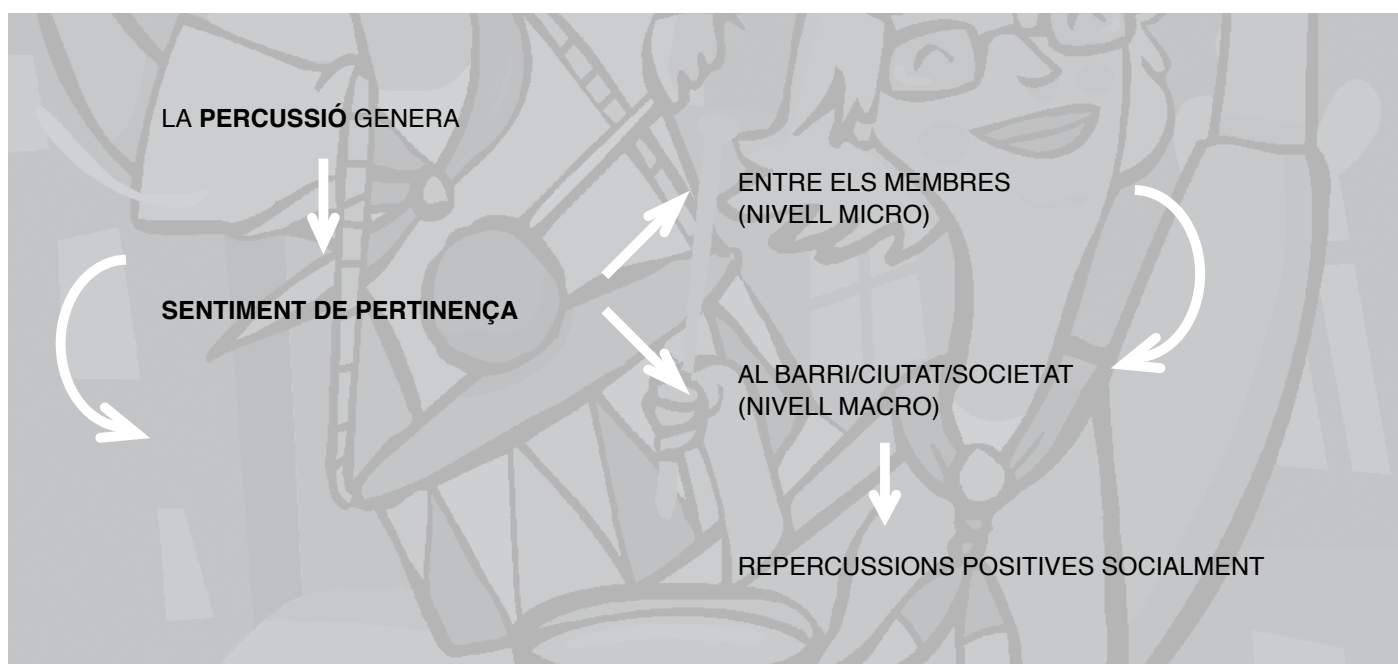
La metodologia de les activitats proposades es basa en la realització de diferents dinàmiques, en forma de jocs. Proposem el treball personal i interior dels nens a través de l'experiència amb la percussió entenent-la com una poderosa eina mitjançant la qual es pot aconseguir una sèrie d'efectes positius en l'individu, tal com veurem en els apartats referents als objectius.

Es presenta com un complement educatiu que compregui la formació de l'individu en la seva globalitat, integrant tant els aspectes cognitius com els emocionals, els aspectes d'interacció-socials i els aspectes corporals.

2. Objectius

A nivell social:

- Millorar la qualitat de la comunicació i de les interaccions, adoptant maneres de relacionar-se més madures i reduint les interaccions estereotipades i poc adaptatives (insults, crítiques destructives, baralles, etc.).
- Augment de la interacció entre iguals i amb l'adult; millora de la capacitat d'escolta i del respecte dels torns de paraula.
- Fomentar la utilització espontània de formes socials de cortesia (salutació, comiat, etc.).
- Afavorir la participació i la vinculació a la comunitat a través de les activitats culturals i lúdiques que es realitzen en el centre.
- Augment de la necessitat de participació espontània en activitats grupals i del desig de comunicació.
- Reduir l'agressivitat i l'adquisició de comportaments més adaptatius dins l'espai d'intervenció.
- Adquirir responsabilitats vers els instruments i la tasca que es realitza en grup.

PUMBA

A nivell emocional:

· Augmentar l'autoestima, les experiències d'èxit i l'experiència d'acceptació incondicional.

· Millorar la capacitat d'expressió dels estats emocionals, la identificació dels propis sentiments i l'acceptació dels sentiments de l'altre, tot i que alguns nens presenten dificultats importants a l'hora d'empatitzar amb els altres nens i d'identificar o canalitzar les pròpies emocions.

3. Experiències amb adolescents i percussió

En alguns instituts d'EUA s'han provat, i amb resultats molt satisfactoris, diferents experiències basades en l'ensenyament i la pràctica de la percussió amb adolescents. Un exemple d'això, per una banda, és l'estudi que realitza Kay Sherwood Roskam, en el qual demostrà, després del treball amb la percussió, que tots els estudiants mostraven canvis positius en el seu comportament i que havien millorat substancialment l'autoestima i la seva interacció social. Al llarg dels mesos, també s'observà una millora en les capacitats d'expressar els sentiments i manejar la ràbia dels nois i noies practicants.

Al cap d'un any, tot el professorat convergia en l'opinió segons la qual s'havia notat una important millora en els

adolescents que prenen part en l'experiment pel que feia a la bona voluntat i predisposició a l'hora de participar en activitats en grup, fet que va molt relacionat amb el que anteriorment comentàvem sobre el sentiment de pertinença i els seus efectes.

Per altra banda, s'ha iniciat un projecte, també a EUA, molt interessant, anomenat *Drums Not Guns*, que pretén disminuir la violència entre adolescents. Els resultats estan sent molt positius quant a la reducció de la violència, al mateix temps que està sent un mecanisme integrador, ja que aplega nens de qualsevol condició social, ètnia i procedència.

4. Repercussions socials que pot generar el treball en l'individu i l'assoliment dels objectius

És de gran interès observar que assolir els objectius a nivell individual pot suposar una sèrie de conseqüències beneficioses per a la societat.

D'aquesta manera, hem observat que, en primera instància, el sentiment de pertinença es dona a nivell micro (o sigui, sentiment de pertinença al grup amb el qual participa). Però en el fons, sentir-se unit (i de forma conscient) a un grup reduït significa també enfortir el sentiment de pertinença a un grup superior (barri, ciutat, nació...) i això deriva en el fet que el petit grup adquireix una responsabilitat respecte al gran grup, podent ocasionar que el primer adopti compromís a nivell social.

Així doncs, som conscients que els objectius a nivell individual, en el cas que es donin, generen correlativament i implícitament una sèrie de conseqüències a nivell més macro. D'això en surt beneficiada la societat, tal com mostren les següents dades. Hem observat que la població que atorga força o molta importància al fet de participar en associacions, en general, té més sentiment d'unió al barri. Existeix també una correlació molt significativa entre donar importància a l'associacionisme i el nivell de satisfacció amb la vida. Hem

observat que quan incrementa el nivell de sentiment d'unió també incrementa el nivell de participació política. D'aquesta forma, la població que té un alt grau de sentiment de pertinença és la més activa políticament, al mateix temps que té un major nivell de satisfacció amb la vida. També existeix una gran correlació entre sentiment d'unió i confiança interpersonal. Finalment, s'ha observat una certa correlació entre la pertinença a associacions juvenils i el sentiment d'unió al barri.

D'aquesta manera, pretenem explicar que el sentiment d'unió creat mitjançant l'experiència amb un grup de percussió pot ocasionar perfectament que els individus membres o el grup en si mateix adopti cert compromís social, fent que aquests estiguin més implicats en la vida social i participin més de la vida associativa i, fins i tot, de la vida política de l'entorn en el qual se situen.

5. Proposta d'activitats

MANS ENLAIRE

Orientacions pedagògiques: desenvolupar habilitats d'escolta, velocitat de reacció, augmentar la concentració.
Material: un petit instrument per a cada membre del grup.

Nombre de persones: de 3 a 10

Model bàsic: cada persona té un instrument; s'escull una persona com a líder, que toca una mica de música, ja sigui en un instrument o amb música gravada. Mentre sona la música, tothom s'hi uneix amb un instrument. Quan la música s'atura, tots els instruments han de situar-se immediatament a sobre del cap, sense fer soroll. La música es pot iniciar de nou una vegada que el grup està completament en silenci.

Observacions: el focus d'aquesta activitat és observar el temps de silenci que s'aconsegueix amb els instruments. El líder ha d'ajudar al grup a concentrar-se, a aconseguir l'objectiu i a mantenir-lo.

Variacions: els participants poden posar els seus instruments a terra abans d'aixecar les mans. També poden intercanviar-se l'instrument entre ells (cap a la dreta o l'esquerra) i després deixar-lo a terra.

LA CORRENT

Orientacions pedagògiques: desenvolupar la capacitat de reacció i d'atenció.

Material: un petit instrument per a cada membre del grup.

Nombre de persones: de 3 a 10

Model bàsic: els participants es disposen en cercle, i una persona escollida com a líder realitza un cop en el seu instrument a la vegada que mira cap a un company, dreta o esquerra, per tal d'indicar el sentit cap a on vol que vagi l'exercici. Seguidament i de manera consecutiva, tots els participants van realitzant un cop en el seu instrument fins a arribar al líder, aquest podrà continuar en el mateix sentit o podrà donar dos cops amb el seu instrument per tal d'indicar el canvi de sentit.

Observacions: el focus d'aquesta activitat és observar, per una banda, la capacitat de respectar el torn i la velocitat de reacció. El líder ha de mostrar els seus moviments de manera molt clara.

Variacions: es pot anar rotant el paper de líder; una altra variant pot ser que qualsevol dels participants pot canviar el sentit colpejant dos cops el seu instrument. També es pot realitzar qualsevol de les possibilitats anteriors amb els ulls tancats.

ATENCIÓ QUE L'AGAFO

Orientacions pedagògiques: capacitat de reacció, cohesió grupal, desenvolupar la capacitat d'atenció.

Material: un instrument per a cada participant i una baqueta per al líder.

Nombre de persones: il·limitat.

Model bàsic: el líder se situa en un lloc preferent i visible per a tothom, llançarà la baqueta a l'aire i quan l'agafi amb les mans tothom haurà de colpejar el seu instrument. El líder haurà d'aconseguir que soni un sol cop i anirà jugant amb l'altura i la velocitat dels seus moviments.

Observacions: el focus d'aquesta activitat se centrarà en aconseguir la cohesió del grup.
Variacions: es pot rotar el paper de líder.

FORT!!!!!! FLUIX.....

Orientacions pedagògiques: capacitat d'atenció i reacció. Desenvolupar la capacitat de comunicació no verbal.

Material: un instrument per a cada participant.

Nombre de persones: il·limitat.

Model bàsic: dividirem el grup en dues parts i una persona escollida com a líder se situarà enmig dels grups, en un lloc visible per a ambdós. El líder indicarà la intensitat amb què vol que toqui cada grup, que tocarà de manera lliure. El líder aixecarà o abaixarà la mà, com més a prop sigui de terra més fluix tocaran i com més amunt, més fort. Anirà dirigint-se a cada grup jugant amb aquestes pautes, quan vulgui silenci ho indicarà tancant la mà i l'obrirà quan vulgui que tornin a tocar. Anirem canviant el paper de líder

Observacions: el focus d'aquesta activitat se centrarà en la capacitat de comprensió de les indicacions del líder per part del grup, i també es valorarà si els moviments del líder són prou clars.

Variacions: la persona escollida com a líder també pot fer tocar els dos grups simultàniament fent gestos com si fos un avió, on cada ala serà la indicació per a cada grup.

JOC DE BITLLES

Orientacions pedagògiques: atenció auditiva, desenvolupar la capacitat de discernir la intensitat del so. Augmentar els reflexos.

Material: una cançó popular coneguda pels nens.

Nombre de persones: dos grups de 6 o 8 participants.

Model bàsic: els participants es distribueixen en dos grups: A i B.

Els membres del grup A es distribueixen lliurement per la sala molt quietos, simulant ser bitlles.

Un dels participants del grup B es col·loca davant dels bitlles, amb els ulls embenats, i la resta es posa al seu costat i va cantant una cançó.

Quan els participants del grup B canten fort, indiquen al seu company que s'ha de desplaçar cap a la dreta; quan canten fluix, ho ha de fer cap a la seva esquerra; i si canten normal (ni fluix, ni fort), ha d'anar en línia recta.

El participant dels ulls embenats ha de passar entre els bitlles sense tocar-los i ha d'arribar a la meta.

Observacions: el focus d'aquesta activitat se centrarà tant en la cohesió i claredat de les consignes del grup que canta, com en la interpretació que en fa la persona amb els ulls embenats.

Variacions: es pot anar canviant el participant amb els ulls embenats i també la cançó.

TIMBRES

Orientacions pedagògiques: distingir diferents timbres.

Material: instruments de percussió de diverses famílies.

Nombre de persones: il·limitat.

Model bàsic: Abans de començar l'activitat, l'educador ensenya els instruments als nens i aquests escolten amb atenció el seu so.

S'amaguen els instruments darrere d'un "biombo". Un dels participants es desplaça a tocar-ne un, sense que la resta el vegi, i han d'endevinar de quin instrument es tracta.

Més endavant es poden formar dos grups de participants. Un grup té els instruments i en toca quatre o cinc seguits.

El grup que escolta ha d'endevinar els instruments que han interpretat i en quin ordre.

Observacions: aquesta activitat es pot realitzar amb instruments de percussió de diferents timbres o amb objectes que produeixin diferents sons, un pot de vidre, d'alumini, de fang...

Variacions: Quan els participants realitzen correctament l'activitat, l'educador podrà augmentar la dificultat utilitzant instruments de percussió d'una mateixa família.

JOC DE PARAULES

Orientacions pedagògiques: treballar l'associació de paraula i ritme.

Material: cap instrument (activitat a realitzar amb el cos).

Nombre de persones: il·limitat.

Model bàsic: Es distribueixen els participants asseguts en cercle, amb una cadira, mentrestant un d'ells es col·loca al centre, dempeus.

El participant del mig es posa davant d'un dels que estan asseguts al cercle i dona un, dos o tres cops de mans.

Immediatament l'altre nen ha de dir una paraula d'un, dos, tres o quatre sons o síl·labes. Per exemple: dona un cop de mans i el participant contesta OH (pi), dos cops de mans i el nen contesta PIM-PAM (ma-re), tres cops de mans i el nen contesta PIM-PAM-PUM (ca-di-ra), quatre cops de mans i el nen contesta PIM-PAM-PUM-OH (can-tim-plo-ra). Si el participant sap trobar la paraula correcta, es canvia el nen que està al centre i continua l'activitat.

Variacions: es pot augmentar la dificultat de l'activitat proposant una temàtica de la qual s'han de dir les paraules.

